

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē kiṣkindhākāṇḍē

॥ aṣṭātriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatruḡnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭātriṃśaḥ sargaḥ ॥

salakṣmaṇēna sugrīvēṇa śrīrāmapārśvamāgamyā tatpādayōḥ
praṇamanaṃ śrīrāmēṇa tasyāśvāsanam sugrīvēṇa
svakṛtasainyasaṅgrahōdyōgasya kathanam tadākarmaṇya
śrīrāmasya santōṣaśca

pratigṛhya ca tat sarva -
mupāyanamupāhṛtam |
vānarān sāntvayitvā ca
sarvānēva vyasarjayat ॥ 4.38.1 ॥

visarjayitvā sa harīn
sahasrān kṛtakarmaṇaḥ |
mēnē kṛtārthamātmānaṃ
rāghavaṃ ca mahābalaṃ ॥ 4.38.2 ॥

sa lakṣmaṇō bhīmabalaṃ
sarvavānarasattamaṃ |
abravīt praśritaṃ vākyaṃ
sugrīvaṃ sampraharṣayan ॥ 4.38.3 ॥

kiṣkindhāyā viniṣkrāma
 yadi tē saumya rōcatē |
 tasya tad vacanaṃ śrutvā
 lakṣmaṇasya subhāṣitam || 4.38.4 ||

sagrīvaḥ paramaprītō
 vākyamētaduvāca ha |
 ēvaṃ bhavatu gacchāma
 sthēyaṃ tvacchāsanē mayā || 4.38.5 ||

tamēvamuktvā sugrīvō
 lakṣmaṇaṃ śubhalakṣaṇam |
 visarjayāmāsa tadā
 tārādyāścaiva yōṣitaḥ || 4.38.6 ||

ēhītyuccairharivarān
 sugrīvaḥ samudāharat |
 tasya tad vacanaṃ śrutvā
 harayaḥ śīghramāyayuh || 4.38.7 ||

baddhāñjalipuṭāḥ sarvē
 yē syuh strīdarśanakṣamāḥ |
 tānuvāca tataḥ prāptān
 rājārkaśadrśaprabhaḥ || 4.38.8 ||

upasthāpayata kṣipraṃ
 śibikāṃ mama vānarāḥ |
 śrutvā tu vacanaṃ tasya
 harayaḥ śīghravikramāḥ || 4.38.9 ||

samupasthāpayāmāsuḥ
 śibikāṃ priyadarśanām |
 tāmupasthāpitāṃ dṛṣṭvā
 śibikāṃ vānarādhipaḥ || 4.38.10 ||

lakṣmaṇāruhyatāṃ śīghra -
 miti saumitrimabravīt |
 ityuktvā kāñcanaṃ yānaṃ
 sugrīvaḥ sūryasannibham || 4.38.11 ||

bahubhirharibhiryukta -
 mārurōha salakṣmaṇaḥ |
 pāṇḍurēṇātapatrēṇa
 dhriyamāṇēna mūrdhani || 4.38.12 ||

śuklaiśca bālavyajanai -
 rdhūyamānaiḥ samantataḥ |
 śaṅkhabhērīninādaiśca
 bandibhiścābhinanditaḥ || 4.38.13 ||

niryayau prāpya sugrīvō
 rājyaśriyamanuttamām |
 sa vānaraśataistikṣṇai -
 rbahubhiḥ śastrapāṇibhiḥ || 4.38.14 ||

parikīrṇō yayau tatra
 yatra rāmō vyavasthitaḥ |
 sa taṃ dēśamanuprāpya
 śrēṣṭhaṃ rāmaniṣēvitam || 4.38.15 ||

avātaranmahātējāḥ

śibikāyāḥ salakṣmaṇaḥ |

āsādyā ca tatō rāmaṃ

kṛtāñjalipuṭō'bhavat || 4.38.16 ||

kṛtāñjalau sthitē tasmin

vānarāścābhavaṃstathā |

taṭākamiva taṃ dṛṣṭvā

rāmaḥ kuḍmalapaṅkajam || 4.38.17 ||

vānarāṇāṃ mahat sainyaṃ

sugrīvē prītimānabhūt |

pādayōḥ patitaṃ mūrdhnā

tamutthāpya harīśvaram || 4.38.18 ||

prēmṇā ca bahumānācca

rāghavaḥ pariṣasvajē |

pariṣvajya ca dharmātmā

niṣīdēti tatō'bravīt || 4.38.19 ||

niṣaṇṇaṃ taṃ tatō dṛṣṭvā

kṣitau rāmō'bravīt tataḥ |

dharmamarthaṃ ca kāmāṃ ca

kālē yastu niṣēvatē || 4.38.20 ||

vibhajya satataṃ vīra

sa rājā harisattama |

hitvā dharmaṃ tathārthaṃ ca

kāmāṃ yastu niṣēvatē || 4.38.21 ||

sa vṛkṣāgrē yathā suptaḥ
 patitaḥ pratibudhyatē |
 amitrāṇāṃ vadhē yuktō
 mitrāṇāṃ saṅgrahē rataḥ || 4.38.22 ||

trivargaphalabhōktā ca
 rājā dharmēṇa yujyatē |
 udyōgasamayastvēṣa
 prāptaḥ śatruniṣūdana || 4.38.23 ||

sañcintyatām hi piṅgēśa
 haribhiḥ saha mantribhiḥ |
 ēvamuktastu sugrīvō
 rāmaṃ vacanamabravīt || 4.38.24 ||

pranaṣṭā śrīśca kīrtiśca
 kapirājyaṃ ca śāśvatam |
 tvatprasādānmahābāhō
 punaḥ prāptamidaṃ mayā || 4.38.25 ||

tava dēva prasādācca
 bhrātuśca jayatām vara |
 kṛtaṃ na pratikuryād yaḥ
 puruṣāṇāṃ hi dūṣakaḥ || 4.38.26 ||

ētē vānaramukhyāśca
 śataśaḥ śatrusūdana |
 prāptāścādāya balinaḥ
 pṛthivyāṃ sarvavānarān || 4.38.27 ||

ṛkṣāśca vānarāḥ śūrā
 gōlāṅgūlāśca rāghava |
 kāntāraṇadurgāṇā -
 mabhijñā ghōradarśanāḥ || 4.38.28 ||

dēvagandharvaputrāśca
 vānarāḥ kāmarūpiṇaḥ |
 svaiḥ svaiḥ parivṛtāḥ sainyai -
 rvartantē pathi rāghava || 4.38.29 ||

śataiḥ śatasahasraiśca
 vartantē kōṭibhistathā |
 ayutaiścāvṛtā vīra
 śaṅkubhiśca parantapa || 4.38.30 ||

arbudairarbudaśatai -
 rmadhyaiścāntyaiśca vānarāḥ |
 samudrāśca parārdhāśca
 harayō hariyūthapāḥ || 4.38.31 ||

āgamiṣyanti tē rājan
 mahēndrasamavikramāḥ |
 mēghaparvatasāṅkāśā
 mēruvindhyaḥkṛtālayāḥ || 4.38.32 ||

tē tvāmabhigamiṣyanti
 rākṣasaṃ yōddhumāhavē |
 nihatya rāvaṇaṃ yuddhē
 hyānayiṣyanti maithilīm || 4.38.33 ||

*tataḥ samudyōgamavēkṣya vīryavān
haripravīrasya nidēśavartinaḥ |
babhūva harṣād vasudhādhipātmajaḥ
prabuddhanīlōtpalatulyadarśanaḥ || 4.38.34 ||*

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē
kiṣkindhākāṇḍē aṣṭātriṃśaḥ sargaḥ ||*